

DERRIGORREZKO ESKOLALDIRAKO EUSKAL CURRICULUM ESPEZIFIKOA: OINARRIZKOA ETA KOMUNA

BALORATZEKO ETA HOBETZEKO PROPOSAMENA
(2008KO MAIATZA)

PROIEKTUAREKIN BAT EGITEN DUTEN HEZKUNTZA ERAKUNDE ETA SEKTOREAK

AICE, Ikastetxeen Elkarte Independientea
AIF, Arabako Ikastolen Federakundea
BIDELAGUN, Bilboko Elizbarrutiko Ikastetxeetako Gurasoen Federakuntza
BIE, Bizkaiko Ikastolen Elkarte
BIGA BAI, Ipar Euskal Herriko Eskola Publikoetako Gurasoen Federazioa
CCDD, Bilboko Elizbarrutiko Ikastetxeak
EIB, Eusko Ikastolen Batza
ESKOLA GIRISTINOAK, Ipar Euskal Herriko Eskola Girstinoak
EUSKAL HAZIAK, Ipar Euskal Herriko Eskola Girstinoetako Guraso eta Irakasleen Elkarte
EHIK, Euskal Herriko Ikastolen Konfederazioa
FAPACNE, Estatukoak ez diren Ikastetxeetako Ikasleen Guraso Elkarte Arabako Federazioa
FECAPP, Bizkaiko Guraso eta Ikasleen Federakunde Katolikoa
FEGUIAPA, Gipuzkoako Ikasle-Gurasoen Elkarte Federakuntza Librea
GIE, Gipuzkoako Ikastolen Elkarte
HUIS, Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Saila
IKASGE, EAeko Publikatutako Ikastoletako Gurasoen Federazioa
KRISTAU ESKOLA, EAeko Kristau Ikastetxeen Federazioa
NIE, Nafarroako Ikastolen Elkarte
SEASKA, Ipar Euskal Herriko Ikastolen Federazioa
SORTZEN-IKASBATUAZ, Euskal Eskola Publikoen Elkarte
SORTZEN GURASOAK, Sortzen Elkarteko Gurasoen Federazioa
UFEPa, Euskadiko Eskola Katolikoetako Guraso Elkarte Federakuntzen Batasuna

ZUZENDARITZA:

Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Saila
EHIK, Euskal Herriko Ikastolen Konfederazioa
KRISTAU ESKOLA, EAeko Kristau Ikastetxeen Federazioa
SORTZEN-IKASBATUAZ, Eskola Publikoen Elkarte

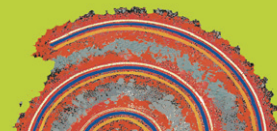
FINANTZAKETA:

Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Saila

AURKIBIDEA

AURKEZPENA	5
I. SARRERA	7
1.- Kontzeptuen azalpena	
2.- Lanaren esparrua eta helburua	
3.- Gaiaren garrantzia	
4.- Lanaren ezaugarriak:	
- Euskal Curriculum osoaren zatia	
- Uztargarria lekuan lekuko curriculum ofizialarekin eta ikastetxeko hezkuntza proiektuarekin	
- Proposamen irekia eta malgua	
- Euskal Herrirako oinarrizkoa eta komuna	
- Kulturartekotasunaren bidetik	
- Ibilbide baten hasiera	
5.- Ikas arloak eta curriculum diseinuaren ezaugarriak	
6.- Informazioa, baliospena eta erabakiak hartzeko prozedura eta epeak	
II. IKAS ARLOAK	
1.- EUSKARA ETA LITERATURA	25
Sarrera	
Konpetentzia orokorrak	
Euskal Curriculum Espezifikoa	
2.- TEKNOLOGIA	43
Sarrera	
Konpetentzia orokorrak	
Euskal Curriculum Espezifikoa	
3.- MUSIKA ETA DANTZA	49
Sarrera	
Konpetentzia orokorrak	
Euskal Curriculum Espezifikoa	
4.- PLASTIKA ETA IKUS ADIERAZPENA	59
Sarrera	
Konpetentzia orokorrak	
Euskal Curriculum Espezifikoa	
5.- GORPUTZ HEZKUNTZA	69
Sarrera	
Konpetentzia orokorrak	
Euskal Curriculum Espezifikoa	
6.- GIZARTE ZIENTZIAK	77
Sarrera	
Konpetentzia orokorrak	
Euskal Curriculum Espezifikoa	
7.- NATUR ETA OSASUN ZIENTZIAK	101
Sarrera	
Konpetentzia orokorrak	
Euskal Curriculum Espezifikoa	
INKESTA: Balorazio eta hobekuntza proposamenak	109
ERANSKINA: Derrigorrezko Eskolaldirako Euskal Curriculum osoa	

AURKEZPENA

“Derrigorrezko eskolaldirako Euskal Curriculumaren” proposamena unibertsitatez kanpoko Euskal Herriko edo Euskararen Herriko lurraldeetako hezkuntza sistemako hezkuntza eragileek elkarlanean egindako ekimenetik sortu da, Eusko Jaurlaritzaren Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Sailarekin hitzartuta eta hark diruz lagunduta. Ekimen hau bi urratsetan garatzen ari da: lehen urratsa burututa dago eta bigarrena da burutzeke dagoena eta lan honen aztergaia dena.

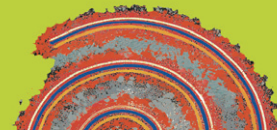
1. urratsa: Derrigorrezko eskolaldirako Euskal Curriculum osoa

Lehen urratsean, “Derrigorrezko eskolaldirako Euskal Curriculum” (2006) plazaratu zen. Curriculumaren programa horrek ohikoak diren osagaiak jasotzen ditu: hezkuntzaren xedeak, hezkuntza konpetentzia orokorrak, eduki metadiziplinarrak, ikastarlotako konpetentzia orokorrak, arloetako edukiak, konpetentzia espezifikoa eta ebaluazio irizpideak. Hezkuntza eragile guztien partaidetza zabala ziurtatuz, curriculum horren baliospena eta hobekuntza proposamenak egin dira eta egindako ikerketa horren emaitzak, “Derrigorrezko eskolaldirako Euskal Curriculumaren baliospen eta hobekuntza proposamenak” (2007) txostenean plazaratu dira. Proposamena oso ondo baloratu da eta erabateko bertsio hobetua, hala nahi duten hezkuntza zerbitzu eta administrazioen eskura egongo da. Proposamena beti ere irekia eta borondatezkoa izaten jarraituko du.

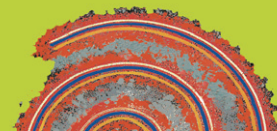
2. urratsa: Derrigorrezko eskolaldirako Euskal Curriculum espezifikoa oinarrizkoa eta komuna

Bigarren urrats honetan, Euskal Curriculum osoaren zati bat aurkezten da, Euskal Curriculum espezifikoa edo berariazkoa hain zuzen ere. Aurrekoarekin alderatuz, batetik, aurrekoaren zati bat denez, laburragoa da, eta bestetik, onspena borondatezkoa izan arren, onesten dutenek indarrean jartzeko eta ebaluatzeko konpromisoa hartuko dute. Hala gertatzen bada, lehen aldia izango da Euskal Herriko ikastetxeek, euren borondatez eta euren arteko desberdintasun guztien gainetik, guztiontzako euskal kulturaren oinarrizko elementuak belaunaldi batetik bestera eskolaren bidez ziurtatzeko erabakia hartuko dena.

Urrats bakoitzak bere nortasun propioa du, baina bi urrats hauek batera ikusi behar dira, bata bestearen osagarri modura. Holograma batean gertatzen den antzera, Euskal Curriculumaren barnean plano desberdinak bereiz daitezke eta horietako bat da Euskal Curriculum Espezifikoa. Duela gutxi lehen urratsa aztertu eta baloratu zen eta bigarrena izango da oraingo honetan aztergai izango dena.

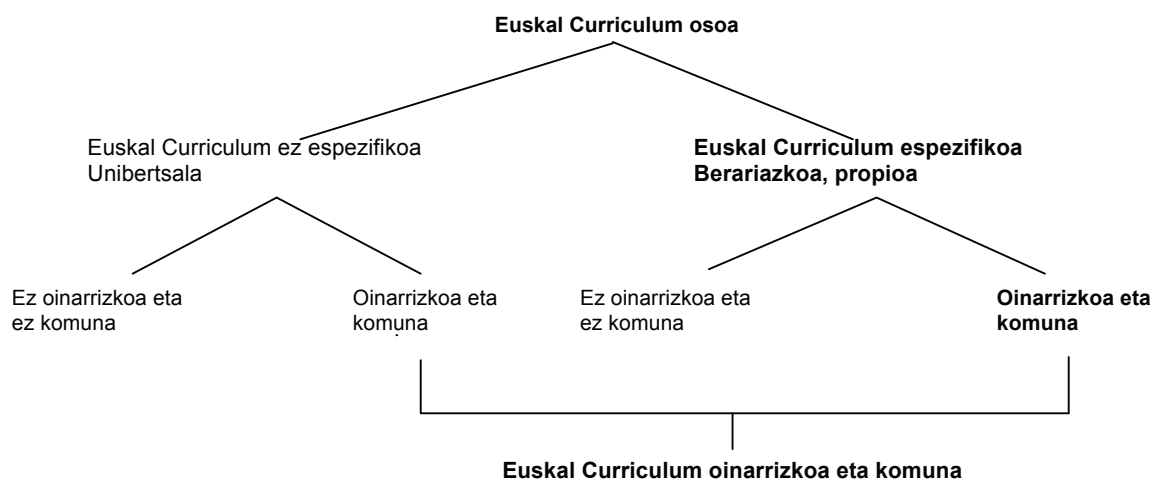

I. SARRERA

1.- KONTZEPTUEN AZALPENA

Lanaren izenburuaren esanahia hasieratik argitzea komeni da zertaz ari garen jabetzeko. Izenburuan, bereziki bi kontzeptu argitzea komeni da: a) Zer ulertzen da “Euskal Curriculum Espezifikoa”? b) Zer ulertzen da “oinarrizkoa eta komunaz”?

Euskal Curriculum osoa

Munduaren ikuspegi jakin batetik, gure kasuan euskal ikuspegitik, egindako euskal prozesuen eta produktuen hautaketa. Kultur prozesu eta produktuetan, Euskal Herrian berariakoa, bereganatu direnak eta unibertsalak sartzen dira. Edonongo curriculumean ehuneko zatirik handiena unibertsala izaten da. Euskal Curriculumean ere gauza bera gertatzen da. Alde horretatik begiraturaz, mendebaldeko zibilizazioaren eta mundializazioaren eraginez, Europako eta munduko curriculumen edukiak nahiko antzekoak dira. Ez ordea beti –bereziki giza-gizarte zientzietan– eduki horiek ikusteko, interpretatzeko eta adierazteko era.

Euskal Curriculum Espezifikoa (propioa edo berariakoa)

Euskal Herrikoak, propioak edota bereganatuak diren edukiak osatzen dute Euskal Curriculum Espezifikoa. Beste era batera esanda, beste kulturengandik bereizten gaituena da. Batasunaren eta aniztasunaren fenomeno bikoitza (partikularra eta unibertsala) ondo uztartzea garrantzi handikoa da gaurko munduan elkarrekin bizitzen asmatzeko.

Oinarrizkoa eta komuna

Curriculumaren edukiak **“oinarrizkotzat”** hartzen dira garapen pertsonalerako, eguneroko elkarbizitzarako eta lanerako garrantzizkoak direlako edota beste ikasketa batzuk eta bizitza osoan zehar ikasten jarraitzeko oinarriak finkatzen dituztelako. Eta **“komunak”** dira, ikasle guztien arteko kohesioa eta batasuna, batetik, eta aukeren berdintasuna, bestetik, eragiteko asmoz, gazte guztiek bereganatzeko eta partekatzeko hautatzen diren edukiak.

Kontzeptuen esanahiaren aldetik “oinarrizkoa” eta “komuna” oso ondo bereizten dira, praktikan ordea gehienetan bi kontzeptuak bat egiten dute, izan ere eduki bat komuna izateko irizpidea eta baldintza oinarrizkoa izatea baita. Oinarrizko curriculum eta komuna bat etor daitezke edo ez. Bat datoz, oinarrizkoa elkarren artean partitzekoa dela pentsatzen denean, komuna alegia. Oinarrizkotzat jotzen dena definitzen da, eta oinarrizkoa eta ez besterik da guztientzako komuna dena; eta oinarrizkoa ez dena, zabalik uzten da, ikastetxe bakoitzak berearekin osa dezan. Desberdinak dira, oinarrizko curriculum eta komuna bat eta bera ez direnean; esate baterako, curriculumean oinarrizkoa dena eta ez dena batera jartzen denean, eta oinarrizkoa ez dena ere guztiok partitzeko ezartzen denean.

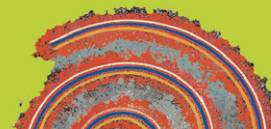
Euskal Curriculum oinarrizkoa eta komuna

Euskal Curriculum unibertsalaren eta espezifikoaren barruan garrantzi handikoak irizten diren eta guztiok partekatzeko, eta gutasuna eta berdintasuna eragiteko asmoz hautatzen diren edukiak eta konpetentziak osatzen dute Euskal Curriculum oinarrizkoa eta komuna.

Oinarrizko curriculum	Curriculum komuna
Euskal hiritar gisara bizi ahal izateko <i>ezinbestekotzat</i> jotzen ditugun euskal kulturaren osagaiak	Euskal kulturaren osagai hauek berauek, partituak direnez, Euskal Herriaren curriculum komuna osatzen dute.
Hiritar unibertsal gisara bizi ahal izateko <i>ezinbestekotzat</i> jotzen ditugun kultura unibertsalaren osagaiak	Kultura unibertsalaren osagai hauek berauek, partituak direnez, Euskal Herriaren curriculum komuna osatzen dute.

Euskal Curriculum Espezifikoa oinarrizkoa eta komuna

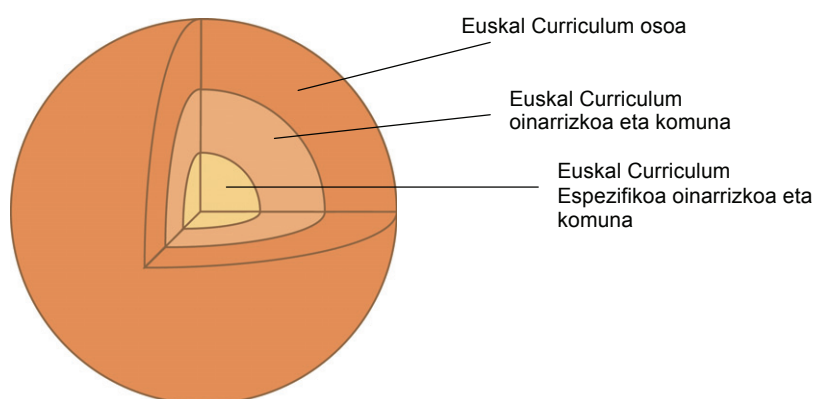
Euskal Herrikoak, propioak edo bereganatutako edukien artean, bizitzeko garrantzi handikoak irizten diren edukiak eta konpetentziak, eta Euskal Herriko gazte guztiek partekatzeko, eta gutasuna eta berdintasuna eragiteko asmoz hautatzen diren edukiak osatzen dute Euskal Curriculum Espezifikoa oinarrizkoa eta komuna.

Oinarrizko curriculuma	Curriculum komuna
Euskal hiritar gisara bizi ahal izateko <i>ezinbestekotzat</i> jotzen ditugun euskal kulturaren osagaiak	Euskal kulturaren osagai hauek berauek, partituak direnez, Euskal Herriaren curriculum komuna osatzen dute.

2.- LANAREN ESPARRUA ETA HELBURUA

Lanaren fase honetan¹, Derrigorrezko edo Oinarrizko Hezkuntzara mugatzen gara. Hezkuntzaren etapa honetan hiru zehaztapen-maila edo hiru plano bereiz daitezke: euskal curriculum osoa, euskal curriculum oinarrizkoa eta komuna eta euskal curriculum espezifikoa oinarrizkoa eta komuna.

Aurreko azalpenen arabera, “Euskal Curriculum osoa” da guztien artean zabalena; jarraian, “Euskal Curriculum oinarrizkoa eta komuna”; eta hestuen, “Euskal Curriculum Espezifikoa oinarrizkoa eta komuna”. Azkeneko hau da lan honen esparrua. Euskal Curriculum osoan, euskal curriculum ez espezifikoa (unibertsala) eta espezifikoa jasotzen dira. Unibertsala den kultur ondarea, burututa dagoen Euskal Curriculum osoaren proposamenen eta Espaniako² (EAE³ eta Nafarroa⁴) eta Frantziako⁵ curriculum ofizialetan ere jasotzen da eta ziurtatuta dago. Berriazkoa den Euskal kultur ondarea, aldiz, ez da jasotzen Espainiako eta Frantziako curriculum ofizialetan, oso era mugatuan Nafarroako curriculumean eta era osatuagoan, baina lurralde batera mugatuz, EAEko curriculumean.

¹ Euskal Curriculumaren egitasmoaren barruan, “Euskal Curriculum: kultur ibilbidea. Adituen ekarpena” plazaratu zen (2004).
Proposamen hori bizitza osorako egin zen.

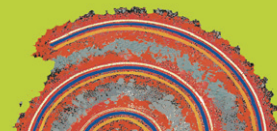
² Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación

³ 175/2007 DEKRETUA, urriaren 16koa, Euskal Autonomi Erkidegoko Oinarrizko Hezkuntzaren curriculum sortu eta ezartzeko (EHAA, 2007-11-13)

⁴ Decretos Forales 23-24-25/2007, de 19 de marzo, por el se establecen los currículos de las enseñanzas de Educación Infantil, Educación Primaria y Educación Secundaria Obligatoria en la Comunidad Foral de Navarra (BON, 17-08-2007)

⁵ Loi d'orientation et de programme pour l'avenir de l'école, 2005/380

MEN (2006) École et Collège: tout ce que nos enfants doivent savoir. Le socle commun des connaissances et des compétences. CNDP/Éditions, Paris.

Euskal Curriculum osoan espezifikoa ere jasotzen den arren, ez ordea behar adinako zehaztasunarekin eta indarrean jartzeko eta ebaluatzeko konpromisorik gabe. Egoera horretan, Euskal Curriculum Espezifikoa oinarrizkoa eta komuna burutzeak lehentasuna du, batetik, hori delako bide egokiena Euskal Herri osorako proposamen komuna egiteko, eta bestetik, hori delako bidea Euskal Curriculum oinarrizkoa eta komuna erdiesteko.

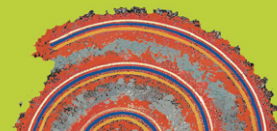
Lan honen **helburua** Euskal Herri osorako, nahiz eta egoera desberdinak izan (ikasleen arteko desberdintasunak, herri eta herrialde mailakoak, administrazioaren eskolak ala hitzartuak, autonomi erkidego batekoak ala besteak, Espainiakoak ala Frantziakoak...), euren arteko desberdintasunen gaintik, Euskal Curriculum Espezifikoaren proposamen bateratua egitea, elkarrekin daukatena eta bereziki eduki nahi dutena adostea eta indarrean jartzeko eta ebaluatzeko konpromisoa hartzea da.

Beste era zehatzago batean esanda, derrigorrezko edo oinarrizko hezkuntza Euskal Herrian bukatzen duten gazte guztiek, Euskal Curriculum Espezifikoa oinarrizkoa eta komunaz jabetzeko lortu beharko lituzketen kompetentziak, eta horiek lortzeko beharko dituzten baliabideak (esperientziak, kontzeptuak, prozedurak, jarrerak) proposatzea da, egitasmoan parte hartzen duten hezkuntza eragileek, horiek adostu ondoren, indarrean jartzeko eta ebaluatzeko konpromisoa har dezaten.

3.- GAIAREN GARRANTZIA

Euskal Curriculumaren egitasmoa eraikitzen bultzatzen gaituen gogo bikoitza da. Euskal kultur ondarearen oinarrizko adierazpenen aukera egiten dugun neurrian Euskal Herria eraikitzen eta hemengo hizkuntza eta kultur komunitatea eratzeko, gorpuzteko, sendotzeko eta garatzeko bideak eraikitzen ditugu. Halaber, kultur ondare hori Euskal Herriko eskoletako ikasleek barneratzen eta konpartitzen duten neurrian, guztiok elkarrekin bizitzeko sustrai komunak sortuko ditugu. Erreferentzia komunak konpartitzeak eta horrek eragiten duen gutasun-sentimenduak elkarrekin bizitzeko gogo pizten du. Baina, aurrekoarekin batera, egitasmo honek badu beste gogo osagarri bat: hizkuntza eta kultura anitzeko gure komunitatean, guztiok bateratzen gaituen kultur ondarearekin batera, aniztasunaren eta kulturartekotasunaren planteamendua guztiz beharrezkoa dela aitortzea eta bide horretatik ekitea.

Curriculum edo kultura komun baten proposamena justifikatzen eta oinarritzen duena da kultur erkidego bat izatea eta bereziki, izaten jarraitu nahi duen kultur erkidegoa izatea. Curriculum komunaren bitartez, kasu batzuetan koesistentzia dena, elkarbizitza bilaka daiteke eta beste batzuetan, elkarrekin bizitzeko nahari eutsi geniezaioke eta indartu.

Kalitatezko elkarbizitza armoniatsua lortzeko aldeko baldintzak areagotu egiten dira loturak daudenean. Zenbat eta lotura gehiago eta estuagoak izan, are handiagoa da elkarrekin modu armoniatsuan bizitzeko aukera. Curriculumaren funtziotako bat hain zuzen ere, integrazio sozial eta kulturala da. Ikasle guztiak curriculum jakin bat partitzen duten heinean, identitate eta integrazio sozial eta kulturalerako loturak sorrarazten ari gara eta elkarbizitzarako giroa sortzen. Ikasle guztientzako komuna den kultura bermatzen ari garenean, gizarte-klase arteko desberdintasunik gabe eta pribilegiarik gabe, aukera berdintasuna sustatzen ari gara, eta honek aldi berean, integrazio soziala eta kulturala indartzen ditu.

Erreferentzia eta pertenezia mapa osatzen duten partitutako espazioak, ugariak dira, eta guztiak behar dute izan curriculum komuna osatzeko jatorri, bai eta curriculum espezifikoa ere. Euskal Herrian bizi den ikasle batek, bere norbanako ezaugarri propioak ditu, ezaugarri sozio-kultural jakin batzuk dituen familia batean txertatuta dago, ezaugarri bereziak dituen herri/hiri batean bizi da, berriazko administrazioa duen herrialde jakin batean (EAE, Nafarroako Foru Erkidegoa, Pirinio Atlantikoen departamentua), ezaugarri kulturak jakin batzuk dituen lurralde batean (Euskal Herria), estatu jakin batean (Espainia, Frantzia), Europan eta munduan. Hautako aldagai batek hartzen badu bere baitan curriculum komunak izan behar duenaren definizioaren inposaketa eta monopolioa, gainerako espazio partituak aintzat hartu gabe, baztertzaila litzateke. Euskal Curriculumak planteatzen duena, curriculumaren definizioa guztien artean egitea da, partitutako espazio guztien arteko emaitza izan dadila: Zer da guztion artean partitzen duguna eta bereziki partitu nahi duguna herri/hiri honetan eta lurralde honetan eta Euskal Herrian eta Espainian/Frantzian eta Europan eta munduan bizi garenak? Euskal Curriculum Espezifikoak egiten duen proposamena, oinarrizkotzat jotzen diren euskal kulturaren hainbat erreferentzia Oinarrizko Hezkuntza bukatzen duten ikasle guztiek parti ditzatela da. Euskal Curriculum Espezifikoak, baztertzaila ez den erreferentzia eta pertenezia gunea proposatzen du, gainerako guneekin bateragarria dena.

Hauetako espazio bakoitzean identifika daitezke, aldi berean, barrurantz komunak diren osagaiak eta kanporantz desberdintzaileak direnak. Aipatutako gunen bakoitzaren baitan osagai komunak antzemateak ez ditu eragotzi behar gunen bakoitzaren baitako zein guneen arteko desberdintasunak. Adibidez, sexu, familia, herri, lurralde, nazio, estatu jakinekoak izateak, identifikazio eta desberdintasun osagaiak sortzen ditu; desberdintasun hau, gainerako pertenezienenganako baztertzaila izan gabe.

Federico Mayor Zaragozak (2004)⁶, liburuaren atarian esaten duena gogoratuz: *“Meritu handikoak iruditzen zaizkit “herritik mundura eta mundutik herrira” dagoen bidea egiteko aukera ematen duten kultur ibilbideak aurkitzeko ahaleginak, eta herri eta komunitate guztiak animatuko nituzke beraien kultur ibilbidea egin dezaten, ziur bainaiz aniztasuna eta gizaki guztion etorkizun komuna uztartzen dituzten bide guztiek bake kulturara daramatela, guztiok desio dugun beste mundu posible horretara”*.

Bide horretatik doaz, eta oso ondo baloratu dira gainera, “DerrigorrezkoEskolaldirako Euskal Curriculum”aren (2006: 27) hezkuntzaren xedek. Hezkuntza prozesuaren xedea pertsona gizabanako, gizartekide eta izadi-kide gisa ahalik eta gaitasun gehien garatzea dela esaten da, eta gizartekide izateaz zer ulertzen den azaltzerakoan hauxe esaten da: *“Euskaldun identifikatzea da, eremu kulturantzean. Euskara eta euskal kultura bai eta erreferentziako eta berezko gainerako hizkuntzak eta kulturak onargarritzat hartuz, nork bere identitatea modu inklusiboan eraikitzeko identitate aniztetan oinarrituta eta desberdintasunekin begirunezko eta bateragarria den erreferentzia eremu komuna eraikiaz, bizikidetzak baketsua bideratze aldera”*.

4.- PROPOSAMENAREN EZAUGARRIAK

Aurreko azalpenetan Euskal Curriculum Espezifikoa oinarrizkoa eta komunaren ezaugarriak zeharka aipatu dira. Jarraian era sistematikoagoan azaltzen dira.

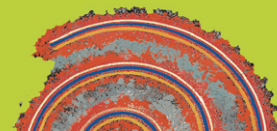
Euskal Curriculum osoaren zatia

“Euskal Curriculum Espezifikoa” “Euskal Curriculum” osoaren zati bat da. Ohar hau gogoan hartzea garrantzizkoa da egiten den proposamena ondo ulertzeko. Bi proposamenak (espezifikoa eta osoa) berezitatea aurkezten ditugu, espezifikoa delako une honetan aztergai dena eta horren balorazioa egin nahi dugulako, baina Euskal Curriculumaren proposamena osotasunez ulertu nahi bada, biak harremanetan jarri behar dira.

Euskal Curriculum osoan unibertsala eta espezifikoa batera daude, baina espezifikoa kurtsibaz bereizten da. Hartara bien arteko osagarritasuna eta berezitasuna erraz ikus daitezke. Adibidez,

3.- Adierazpen- eta komunikazio-teknikak.	3.1. Lexiko teknika eta testuinguru bakoitzerako sintaxi egokia. 3.2. Administrazio-agiri komunak: eskaera-orria, emate-agiria, faktura... 3.3. Dagokion dokumentazio teknika interpretatzea edo gauzatzea: prozesu-orria, planoak, grafikoak, eskemak, katalogoak, tutorialak...
---	---

⁶ EHIK (2004): *Euskal Curriculuma: kultur ibilbidea. Adituen ekarpena*. Ikastolen Elkarte, Eusko Jaurlaritza, Donostia.

	<p>3.4. Marrazketa- eta software-tresnak erabiltzea, marrazketa teknikoan laguntzeko.</p> <p>3.5. Irudikapena. Bistak eta perspektiba. Zirriborroa, krokisa eta delineatua. Eskalak, akotazioa.</p> <p>3.6. Dokumentuak, memoriak edo aurkezpenak egiteko ofimatika-tresnak ezagutzea eta erabiltzea.</p> <p>3.7.- <i>Zientzia eta teknikarako euskararen erabilpena. Zientzia eta teknikarako euskararen ezaugarriak eta arauak ezagutu eta hizkuntzaren erabilera zuzena ziurtatu ahozko ekarpen zein idatzietan.</i></p> <p>3.8.- <i>Euskarazko ofimatika-tresnak ezagutzea eta erabiltzea proiektuetako txostenak edo memoriak idazteko eta aurkezteko orduan.</i></p> <p>3.9.- <i>Euskarazko dibulgazio tekno-zientifikoa. Zientzia eta Teknologia gaien dibulgaziorako euskarazko aldizkariak eta web guneak ezagutzea eta erabiltzea</i></p>
--	---

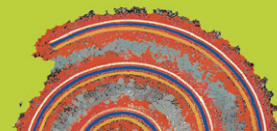
Euskal Curriculum Espezifikoaren proposamena aztertzen bada, espezifikoa bere aldetik agertzen da, baina Euskal Curriculum osoaren eta espezifikoaren arteko lotura adierazteko, Arloaren kompetentzia orokorrak bietan berdinak dira. Adibidez,

Teknologia arloaren bidez, osotasunez hartuta, ondorengo sei kompetentziak lortu nahi dira. Kompetentzia horietatik, lehen bostak curriculum unibertsalarekin lotu daitezke, eta 6. kompetentzia euskal curriculum espezifikoarekin bereziki.

- 1.- Baliabide teknologikoen bidez konpon daitezkeen arazoak aurkitzea eta argi eta zehatz definitzea, eta hainbat iturritan lortutako informazioa bilatzea eta aztertzea, arazoa konpontzeko aukera izateko.
- 2.- Arazo edo gai tekniko bati erantzuten dioten konponbideak diseinatzea, lan talde baten barruan parte hartze aktiboa izanez, funtzionamendua imajinatuz, beharrezko baliabideak aurreikusiz eta metodikoki jokatuz ezarritako irizpideen arabera konponbide egokiena hautatzeko.
- 3.- Diseinua praktikara eramatea, gai edo arazo tekniko bat garatzeko edo arrakastaz konpontzeko, ezagutza zientifikoak eta teknologikoak metodikoki eta ordenatuta aplikatuz eta lan taldean eginkizunen banaketa onartuz.
- 4.- Lortutako emaitza ebaluatzea, arazo teknologikoa konpondu den ala ez egiaztatzeko, horren funtzionamendua eta lortu beharrek kalitatea eta baldintzak test baten bidez neurtuz. Horrez gain, egindako lan prozesua eta aukeratutako irtenbidearen ondorioak ebaluatzea.
- 5.- Teknologia arloko objektuak eta sistemak metodikoki aztertzea, horien funtzionamendua eta horiek erabiltzeko eta menderatzeko modurik onena zein den ulertzeko; eta horiek erabiltzeko eta fabrikatzeko arrazoiak eta hainbat eremutan aplika daitezkeen ezaugarriak zein diren jakitea.
- 6.- *Teknologia arloko objektuak eta sistemak Euskal Herriko produkzio prozesuetan, iraganean eta orain, lortutako emaitza esanguratsuenak metodikoki aztertzea eta inguruko herrialdekoekin alderatzea, zein arazori aurre egiten dioten identifikatuz eta emandako konponbidea, zein erabilietako prozesua bera, ebaluatuz, bildutako ezagutzek kultura teknologikoa aberasteko eta gizakiak, oro har, eta Euskal Herrikoak, bereziki, egin duen bilakaeraz jabetzeko.*

Uztargarria lekuan lekuko curriculum ofizialekin eta ikastetxeko hezkuntza proiektuarekin

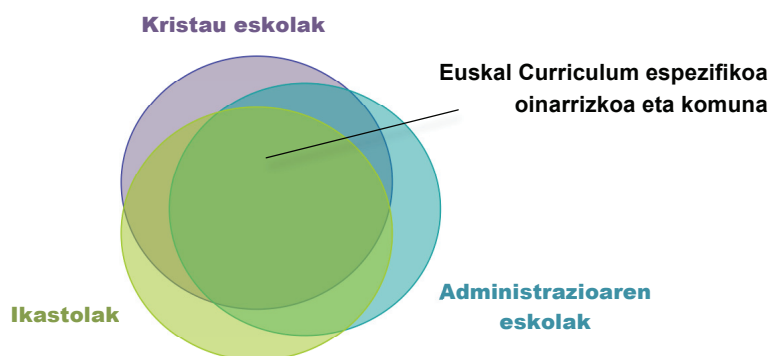
Euskal Herriko Curriculum Espezifiko Oinarrizko eta komunak, ez du eskolak ikas/irakasten duen guztia barnebiltzen, baizik eta Euskal Curriculumaren proposamen osoa erreferentziatzat harturik, uztargarria da lekuan lekuko curriculum ofizialekin, eskola-sektore bakoitzaren hezkuntza proiektuko ezaugarriekin, eta eskola bakoitzaren inguru hurbileko kultur ezaugarriekin (berariazko euskal kultura eta ukipeneko kulturak), eta, oro har, eskola

bakoitzaren hezkuntza proiektuarekin. Osagai hauek guztiak eratuko dute Euskal Herriko ikastetxe bakoitzeko curriculumua.

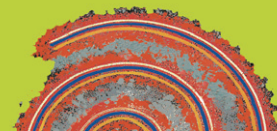
Proposamen irekia eta malgua

Proposamen hau irekia eta malgua da eta eskola sektore bakoitzaren (ikastola, kristau eskola, administrazioen eskola) esku jartzen da, dagoen horretan onar dezaten ala bakoitzaren ezaugarrien arabera osatu, moldatu edota mugatu dezaten. Kontuan hartzekoa da ez dela berdina euskal kulturaren presentzia eta atxikimendua Euskal Herriko lurralde eta eskola sektore desberdinetan. Baldintza horietan Euskal Curriculum espezifikoaren proposamena era malguan ulertzea zentzuzkoa da, sektore bakoitzak bere egoeraren arabera erritmorik egokiena hautatu dezan. Bestetik, sektore bakoitzak baditu bereizgarriak diren ezaugarri komunak, hala nola bere izaera propioaren ezaugarriak eta hezkuntza proiektuan azpimarratzen dituen baloreak. Euskal Curriculumaren egitasmoaren helburua ez da homogeneotasuna lortzea, bakoitzaren berezitasunak errespetatuz, Euskal Curriculum espezifikoari dagokienez oinarrizkoak diren gutxieneko elementu komunak adostea baizik. Hori lortzea aurrera pauso garrantzizkoa litzateke.

Euskal Herrirako oinarrizkoa eta komuna

Gure proposamena, Euskal Herrirako oinarrizkoa eta komuna den Curriculum Espezifikoa zehaztea besterik ez da. Proposamen horretan Euskal Herrian bizitzeko ezinbestekoak diren kompetentziak islatzen diren heinean, oinarrizko curriculumtzat jotzen duguna osatzen ariko gara. Proposamen hau Euskal Herriko ikastetxeek partitu eta bere egiten duten heinean, aukera berdintasuna eta bizikidetzat sustatzen ariko gara, eta hau da curriculum komunaren oinarria.

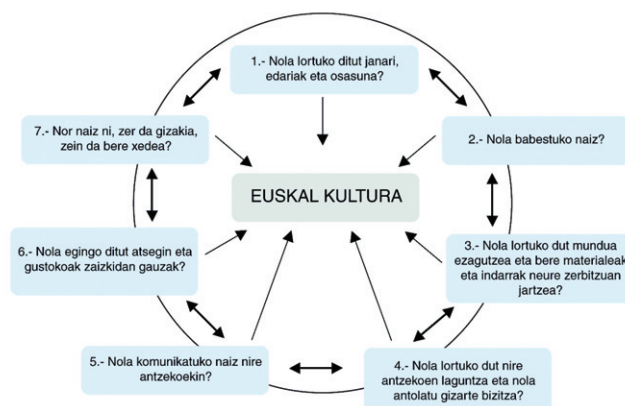

Euskal Herriko guztiontzat oinarrizkoa eta komuna izango dena, eskola sektore bakoitzak bere hautua egin ondoren jakingo da. Gerta daiteke, eta hori gertatzea aurre ikusten da, eskola sektore bakoitzak definitzen dituen oinarrizkoak eta komunak ez izatea sektore guztietan berdinak. Desiragarria da ahalik eta adostasun maila handiena lortzea, baina aurrera pauso handia litzateke oinarrizkoak diren edukien artetik gutxienerako batzuk adostea eta horiek aplikatzeko eta ebaluatzeko konpromisoa hartzea. Lehen aldia litzateke eta bidea egiten hasteko eta aurrera begira sendotzeko aukerak irekitzen dira.

Kulturartekotasunaren bidetik

Antropologoek diotenez giza espezieko oso antzeko beharrak ditugu. Adibidez, J.M. Barandiaranek (1985)⁷ gizabanakoen eta gizataldeen beharren sailkapena egiteko zazpi ardatz bereizi zituen:

- *Nola lortuko ditut janari-edariak eta osasuna?* Oinarrizko behar horren erantzuna inguruneak eskaintzen dituen aukerei lotuta dago, batetik, eta ingurunearen eta gizakiaren elkarreaginari, bestetik; gizakiak ekoizpen ekonomikoaren, merkaturatzearen, teknologiararen eta abarren bidez, oinarrizko behar horientzako kultur irtenbide espezifikoak aurkitzen ditu.
- *Nola babestuko naiz?* Giza taldeek etxebizitza, janzkera...moduen bidez erantzuten diete behar horiei, baita defentsa moduen bidez ere.
- *Nola lortuko dut mundua ezagutzea eta behar ditudan materialak eta indarrak nire esku jartzea?* Galdera horren erantzuna giza taldeen eta izateriaren zientzia eta teknologia garapenaren historian daude.
- *Nola lortuko dut nire parekoen laguntza eta nola antolatuko dut gizarte bizitza?* Behar horren irtenbideak sortu ditugun gizarte antolatetarako adierazten dute: familia, auzoa, herria, herrialdea, estutua, nazio komunitateak, eskola, sindikatuak, alderdiak, elkarteak, etab.
- *Nola komunikatuko naiz nire kideekin?* Behar hori hizkuntzen eta komunikatzeko bitartekoaren bidez betetzen da, eta hizkuntza idatzia eta ahozkoa dira komunikazio modurik garrantzitsuenak, baina ez bakarrik.
- *Nola egingo ditut atsegin eta gustokoak ditudan gauzak?* Behar hori plastikaren, musikaren, dantzaren, joku/jolas eta abarren bidez gauzatzen da.
- *Nor naiz ni, zer da gizakia, zein bere xedea?* Galdera horren erantzuna dira erlijioak, sinismenak, sinboloak, mitoak, etab, patua azaltzen, esanahia ematen eta gizakia zergatik eta zertarako bizi den galderari erantzuten saiatzen direnak.

⁷ BARANDIARAN, J.M. (1985): *Euskal Herria. Diapositiba bilduma*. SEIE-GIE, Donostia.

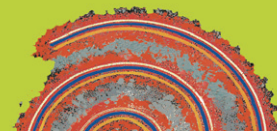
Behar horiek gizaki eta giza talde guztiek dituzte, baina horien erantzunak historikoak eta kulturalak dira, beraz, ez uniformeak, aldakorrak baizik. Euskal Herrian, kultur adierazpen espezifikoa daude (Euskal Curriculum espezifikoa): elikadura, gastronomia, janzkera, lekutzeko moduak, teknologia, gizarte eta politika antolaketa, elkarbizitza erak, zuzenbidea, hizkuntza/euskara, ahozko eta idatzizko literatura, joko/jolas eta kirolak, jaiak, musika eta dantza, arte plastikoak, mitoak, sinboloak, erlijioa... Adierazpen horiek ere historikoak, dinamikoak eta era askotakoak dira, ez besteenak baino hobeak gureak baizik. Euskal Herrira bizitzera kanpotik etorri direnak ere badituzte behar horiei erantzuteko era bereziak, ez gureak baino hobeak beraienak baizik.

Jatorri eta kultura desberdinetakoak elkarrekin bizitzeko eta etorkizuna elkarrekin eraikitzeko, kulturartekotasuna beharrezkoa da. Kulturartekotasunak, arrerako lurraldeko kultura eta etorkinen kulturak ezagutzea eta errespetatzea eskatzen du. Giza espezieko oso antzeko beharrak ditugula jakitea garrantzizkoa da, guztion arteko berdintasunaz jabetzeko. Bestetik, behar horiei erantzuteko kultura bakoitzak ematen dituen erantzunak ezagutzea, garrantzizkoa etnozentrismoaren arriskuak saihesteko eta besteen ekarpenak zureganatzeko.

Elkarbizitza erdiesteko kultur integrazio inklusiboaren bidea proposatzen dugu; hau da, batasuna eta aniztasuna uztartzen dituen bidea. Batasuna, Euskal Herrian elkarrekin bizi garen kultur talde guztien ondare komuntzat euskara eta euskal kultura hartuta, zabala eta eten gabe berritzen dena; eta aniztasuna, kulturartekotasunaren bidetik, talde bakoitzaren nortasuna errespetatzeko, ezagutzeko eta balioesteko. Oinarrizko ideia honako hau da: euskaldun sentitzeak ez du izan behar beste identitate batzuen bazterrazlea. Euskararen eta euskal kulturaren inguruan egituratutako erreferentzia komun eta partekatuaren barruan, pertsona bakoitzak eraiki behar du bere identitate propioa, indibidualizazio prozesu baten bidez, eta, prozesu horretan, hainbat identitate aukeren artean bakoitzak finkatuko ditu bere lehentasunak, baina guztiok konpartituko ditugu euskararen eta euskal kulturaren erreferentziak.

Ibilbide baten hasiera

Egitasmo hau babesten duten eskolak onartzeko asmoz egiten den Euskal Curriculum Espezifikoa proposamena, ibilbide baten hasiera da. Ibilbide hori elkarrekin egiteko konpromiso bat eskatzen da, hau da, onartzen den proposamena indarrean jartzeko eta ebaluatzeko konpromisoa, hain zuzen ere.

Konpromisoa hartu aurretik eskola bakoitzak proposamena ebaluatzeko eta hobetzeko aukera izango du. Baina guztien ekarpenak zintzo jasotzen saiatu arren, oso zaila edo ezinezkoa izango da denok erabat ados egotea azken proposamenaren elementu bakoitzarekin eta guztiekin. Irakaskuntza-ikaskuntza prozesua bideratzeko edukien hautaketa eta antolaketa funtsezko gaia da, baina erantzun bakarra ezinezkoa denez, beti izango da eztabaidagarria.

Egoera horretan, batetik, egiten den proposamena indarrean jartzeko eta ebaluatzeko asmoz egiten dela argi ikustea garrantzizkoa da, baina, era berean, garrantzizkoa da ulertzea ibilbide baten abiapuntua dela eta ez bukaera. Onartzen den proposamen hori indarrean jartzen eta ebaluatzen denean, etorriko dira praktikari buruzko hausnarketak eta horren ondorioz ezinbesteko egokitzapenak eta aldaketak.

Ibilbide horretan aurre ikustekoa da erritmo desberdinetan ekitea, batzuk bizkorrago eta motelago bestek, baina garrantzizkoena guztiok norabide berean abiatzea da. Erritmoak adosteko erarik badago hobe, baina norabidearen eta helburuan zentzuan ados egotea da funtsezkoena.

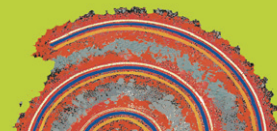
Egitasmoaren ezaugarri hau gogoan hartzea komeni da egiten den proposamena zorrotzegi ez hartzeko eta hartu behar den erabakia testuinguru zabalagoan kokatzeko.

5.- IKAS ARLOAK ETA CURRICULUM DISEINUAREN EZAUGARRIAK

“Derrigorrezko eskolaldirako Euskal Curriculum” osoan, hezkuntzaren xedeak, ikas arlo guztietan uztartzekoak diren hezkuntza konpetentzia orokorrak eta eduki metadiziplinarrak proposatzen dira, eta ikas arlo bakoitzaren planteamendu osoa egiten da. Curriculumaren osagai horiek ere baliagarriak direnez Euskal Curriculum espezifikorako, ez ditugu hemen errepikatuko. Ohar hori kontuan hartzea garrantzizkoa da Euskal Curriculum espezifikoa, Euskal Curriculum osoaren barnean kokatzeko.

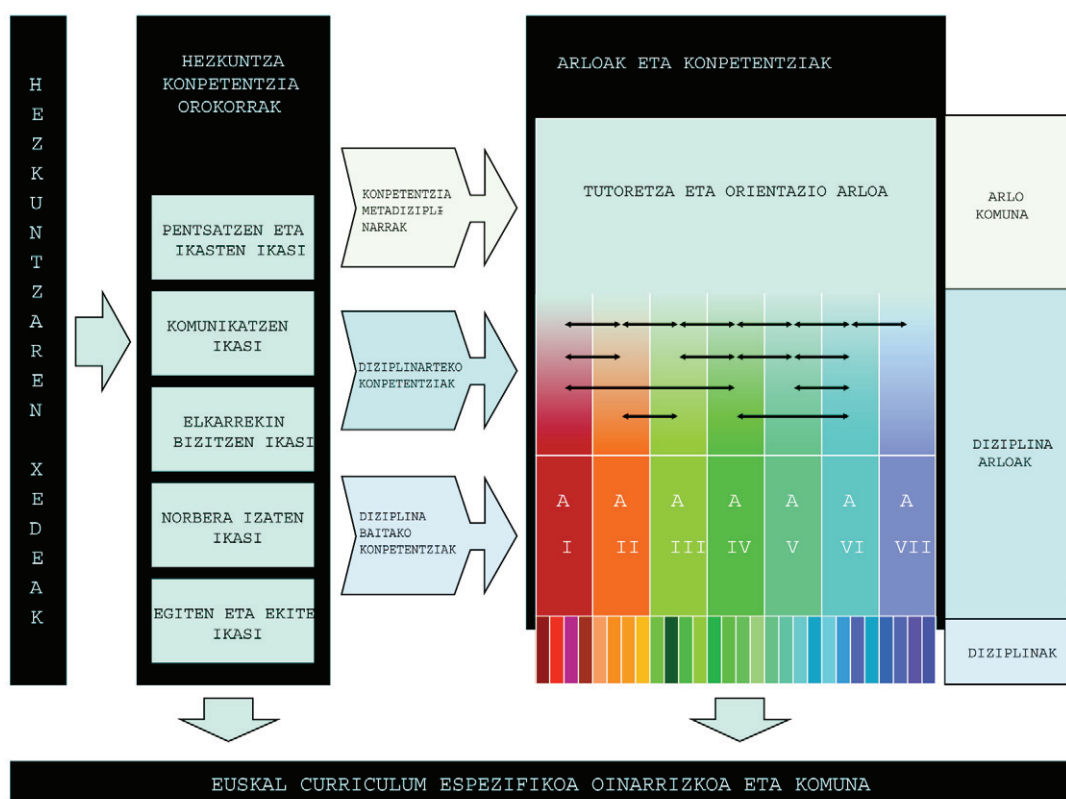
Euskal Curriculum osorako eta espezifikorako hautatzen diren ikas arloak berdinak dira, baina ikas arlo horien artean badira berariazko euskal kulturarekin harreman gehiago ala gutxiago dutenak eta horrek aldaketa batzuk egitea eskatzen du.

Euskal Curriculum osoa	Euskal Curriculum espezifikoa
1.- Hizkuntzak eta Literatura	1.- Euskara eta Literatura
2.- Matematikak	Euskal kulturaren badaude espazioa eta denbora neurtzeko eta zenbatzeko elementu espezifikokoak, baina ez ditugu oinarritzat hartu.
3.- Teknologia	2.- Teknologia
4.- Musika eta Dantza	3.- Musika eta Dantza

5.- Plastika eta Ikus adierazpena	4.- Plastika eta Ikus adierazpena
6.- Gorputz Hezkuntza	5.- Gorputz Hezkuntza
7.- Gizarte Zientziak	6.- Gizarte Zientziak
8.- Mundu ikuskerak eta Erijiioak	Ikas arlo honen edukiak Gizarte Zientzietan uztartu ditugu
9.- Natur eta Osasun Zientziak	7.- Natur eta Osasun Zientziak
10.- Tutoretza eta Orientazioa	Ez dugu harremanik ikusten ikas arlo honen eta berriazko euskal kulturaren artean.

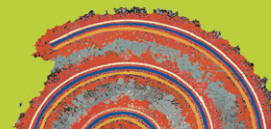
Euskal Curriculum espezifikokoaren diseinua eta Euskal Curriculum osoarena berdinak dira.⁸

Hala ere, ikas arloen barne egituran badaude aldeak. Adibidez,

	Euskal Curriculum osoa	Euskal Curriculum espezifikoa
Sarrera	Hezkuntza kompetentzia orokorrak lortzeko arloak egiten duen ekarpena deskribatzen da	Arloak euskal kulturarekin duen lotura deskribatzen da.
Arloko kompetentzia orokorrak	Arlo jakin batean lan egiteko hautatzen diren eta ebaluaziorako erreferentzia izango diren kompetentziak modu sintetikoan deskribatzen dira. Curriculum espezifikoarekin lotura duena kurtsibaz azaltzen da.	Euskal Curriculum osoaren eta espezifikokoaren arteko lotura hobeto ikusteko, ez da aldaketarik egin.
Ikaskuntzako edukiak	Ikaskuntzako edukiak multzotan aurkezten dira, eta multzoak jarrerazko, kontzeptuzko eta prozedurazko edukietan	Bi multzotan aurkezten dira: multzo batean kontzeptuak eta bestean prozedurak eta jarrerak.

⁸ Ikus, "Derrigorrezko Eskolaldirako Euskal Curriculum, 22-24 or.

	antolatzen dira. Curriculum espezifikoarekin lotura duena kurtsibaz azaltzen da.	
Arloko kompetentzia espezifikoak eta ebaluazio irizpideak	Arloko kompetentzia espezifiko bakoitza arloko kompetentzia orokorrekin eta eduki multzoekin lotzen da, eta ebaluaziorako erreferentzia zehaztu egiten du. Arloko kompetentzia espezifiko guztiak (curriculum unibertsala eta espezifikoak) azaltzen dira. Curriculum espezifikoarekin lotura duena kurtsibaz azaltzen da.	Euskal Curriculum espezifikoarekin zer ikusia dutenak soilik azaltzen dira.
Ebaluazio irizpideak	Arloko kompetentzia espezifiko bakoitzarentzat beharrezko irizten diren adina ebaluazio irizpide definitzen dira. Curriculum espezifikoarekin lotura duena kurtsibaz azaltzen da.	Arloko kompetentzia espezifiko bakoitzarentzat beharrezko irizten diren adina ebaluazio irizpide definitzen dira.

Ikas arloen barne eraketa funtsean berdina da, baina antolatzeko eran badaude aldeak. Euskal Curriculum espezifikoaren diseinuan, arloko kompetentzia espezifiko bakoitzaren inguruan, kompetentzia hori ebaluatzeko irizpideak eta ikaskuntzako edukiak batera azaltzen dira. Era honetan, kompetentzia espezifiko, ebaluazio irizpide eta ikaskuntza edukien arteko lotura argiago ikusten da.

Sarrera
Arloko kompetentzia orokorrak

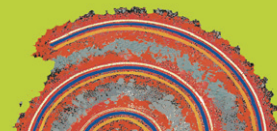
Euskal Curriculum Espezifikoa	
Arloko kompetentzia espezifikoa 1	Ebaluazio irizpideak
Kontzeptuak	Prozedura, jarrerak, esperientziak

Arloko kompetentzia espezifikoa 2	Ebaluazio irizpideak
Kontzeptuak	Prozedura, jarrerak, esperientziak

Arloko kompetentzia espezifikoa N	Ebaluazio irizpideak
Kontzeptuak	Prozedura, jarrerak, esperientziak

6.- INFORMAZIOA, BALIOSPENA ETA ERABAKIAK HARTZEKO PROZEDURA ETA EPEAK

- Sektore bakoitzeko eragileen esku (ikastolak, kristau eskolak, administrazioen eskolak) geratzen da txosten honetan jasotzen den Euskal Curriculum espezifikoak dagoen horretan onar dezaten ala bakoitzaren ezaugarrien arabera osatu, moldatu edota mugatu dezaten.

- Proposamenaren informazioa, kontrastea eta baliospen prozesua sektore bakoitzak bere esparruan era autonomoan egingo du, baina prozedura berdina jarraituz eta ahalik eta era adostu eta bateratuenean.
- Prozesua lau fasetan gauzatuko da: a) Zuzendaritza teknikoak aurkezten duen proposamenaren onarpena eragileen aldetik jaso; b) Informazioa eskoletan zabaldu eta inkesten erantzunak jaso 2007-08. ikasturtearen amaierarako (ikus inkesta eredua); c) Inkestetako erantzunak analizatu eta hobekuntza proposamenak txertatu; d) Erabateko proposamena banatu eta erabakiak hartu 2008.eko abendua amaitu aurretik.
- Prozesu horren jarraipena eta koordinazioa zuzendaritza teknikoko kideen bidez egingo da.
- Sektore bakoitzean hartzen diren erabakiak, sektore hori osatzen duten ikastetxe bakoitzak bere egingo du. Erabakiaren bermea eta bideratzeko ardura sektore bakoitzeko eragileak hartzen du.
- Sektore bakoitzak bere erabakiak hartuko ditu, baina hartzen den erabakia hartzen dela, indarrean jartzeko eta ebaluatzeko konpromisoa hartuko da. Hartutako erabakien aplikazioa ebaluatzeko, sektore guztien arteko jarraipen batzorde bat izendatuko da.
- Sektore bakoitzeko eragileek konpromisoa hartuko dute beraien sareko ikastetxeak laguntzeko eta beharrezkoak diren baliabideak eskaintzeko (irakasleen prestakuntza, ikas materialak, ebaluazioa...). Eta, hala nahi bada, sektore desberdinen arteko koordinazio bideak gauzatuko dira.
- Prozesu honen amaieran agerpen publikoa egingo dute sektore guztiek batera (kristau eskolak, ikastolak eta administrazioen eskolak) Euskal Curriculum Espezifikoiari buruz zer dugun eta zer eduki nahi dugun elkarrekin eta hori aurrera eramateko hartzen ditugun konpromisoak adierazteko.

